

הקשר אל יהדות התפוצות:
מעגלי שייכות
 אני שייך לעם היהודי, אני שייך למשפחה היהודית
ממ"ד (בוגרים)
 (יחידה מס' 1)

רציונל הפעילות – למנחה

יחידה זו עוסקת ביחס אל התפוצות דרך שאלת מעגלי השייכות של היחיד: באופן כללי – לאילו קבוצות אני שייך? איזה מקום תופסת השתייכות בזהות שלי? ובאופן ספציפי – מה מקומה של השתייכותי לעם היהודי בתוך מכלול הזהויות שלי? מה בין השייכות למעגל 'הישראלי' לבין השייכות למעגל 'היהודי'?

מכיוון שביחס לממ"ד אנו מניחים שקיימת מראש הזדהות פעילה של המשתתף כשייך לעם היהודי, אנו מבקשים לברר את היחסים בין 'יהודי' ל'ישראלי', וכן לברר את היחסים בין שלושת המרכיבים ב'משולש הציונות הדתית' – תורת ישראל, א"י, עם ישראל – באופן שמברר את אופן מחויבותנו למי שהם חלק מעם ישראל הגם שאינם חיים בא"י ואולי אף אינם חיים לפי תורת ישראל.

חלק א' תפקידו להעלות את עצם הרעיון של מעגלי שייכות, כחלק משמעותי בזהות שלנו.

חלק ב' מתמקד בשני מעגלי שייכות מרכזיים ליחידה: יהודי, וישראלי (כלומר עם יהודי, וחברה ישראלית). כאן אנו מניחים כאמור שהמשתתפים (רובם ככולם) יהודים-ישראלים, כלומר נמצאים בחיתוך של שני המעגלים הללו. מטרת הפעילות הזו ראשית לעודד את המשתתפת לברר מהו עולם האסוציאציות, הדימויים, הרגשות והפירושים שלה לכל אחד משני מרכיבי הזהות הללו, ושנית לברר מהי הבנתה לגבי היחס בין שניהם לגבי עצמה, ומהו יחסה כלפי יהודים לא-ישראלים מחד, וכלפי ישראלים לא-יהודים מאידך.

חלק ג' עובר להתמקד בעם היהודי, ובוחן את משולש הערכים המאפיין את השיח הציוני דתי: עם, תורה וארץ. בפעילות הזו נבחן אם ישנם מתחים אפשריים ביניהם, וכיצד נראית מחויבות לכל אחד מהם גם בנפרד מהאחרים. מטרת חלק זה לחדד את המרכיב של דאגה לעם ישראל באשר הוא – גם אם אותם חלקים בעם אינם שותפים לתפיסותיי בדבר א"י ותורת ישראל.

חלק ד': לאחר שדיברנו על השייכות לעם היהודי ועל הערך של דאגה לבני העם, החלק הנוכחי מבקש להכיר מעט יותר את העם, בדגש על העובדה שמחצית ממנו אינו חי בישראל. ואם אנחנו רוצים לקחת ברצינות את השתייכותנו לעם היהודי, אז נרצה כעת לפנות להכיר את העולם היהודי שאינו נמצא בישראל. בחלק זה מספר שלבים: מתחיל מרקע לתופעת פיזורו של העם (מוצעים מספר סרטונים אפשריים, וכן טקסט מנאום של מנחם בגין), וממשיך להיכרות עם היבטים מחייהם של יהודים בתפוצות – באמצעות פעילות ברטיסי דמות או באמצעות הצגת מפת יהודי העולם, משימות חקר בגוגל באמצעות הטלפונים הניידים, וצפייה בסרטונים קצרצרים.

לאחר שראינו את הפרגמנטים הללו מחיים יהודיים במקומות שונים, **חלק ה'** עוסק בשאלה אם ניתן לתפוס את כל אלה כחלקים שונים בתוך סיפור אחד גדול – ואם אנחנו חווים את עצמנו כחלק מהסיפור היהודי המשותף והמגוון הזה.

הקשר בתוך סדרת המערכים

זוהי יחידה מס' 1 בתוך מערך בן 4 יחידות לימוד ושיח. כל אחת מהיחידות תוכננה כך **שתוכל לעמוד בפני עצמה**, אך הן גם משלימות זו את זו ויוצרות יחד תמונה מקיפה יותר של עיסוק בנושא היחס אל יהדות התפוצות. היחידה הנוכחית (מס' 1) נוגעת בנושא זה כאמור דרך **מעגלי השייכות והזהות**, ובפרט 'יהודי' ו'ישראלי', ומשולש הערכים הציוני-דתי: עם, תורה וארץ. יחידה מס' 2 נוגעת בנושא דרך עיסוק **במדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי**: צביונה היהודי של המדינה והנגיעה שיש לכך ליהדות התפוצות; השפעת המדינה (ברצונה ושלא ברצונה) על יהדות התפוצות; באפיקי ההשקעה האפשריים של המדינה ביהדות התפוצות; ובהשפעה של יהדות התפוצות על המדינה. יחידה מס' 3 נוגעת בנושא דרך עיסוק **בערבות ההדדית הכלל-יהודית** (הרעיון של 'כל ישראל ערבים זה בזה'). יחידה מס' 4 נוגעת בנושא דרך מבט על המאפיין העקבי בהיסטוריה היהודית של **קיום יהודי בכמה מרכזים גיאוגרפיים במקביל**, ולרוב בשני מרכזים גדולים ('ירושלים ובבל' כשם-קוד). נבחן מה ניתן ללמוד מהניסיון העשיר שיש לעמנו בקיום מפוצל מסוג זה.

מטרות הפעילות

1. **מה אני רוצה שהמשתתף יידע?** קיים עם יהודי – ואני חלק ממנו. כלומר, לצד ההיבטים הדתיים שקיימים ביהדות, את היהודים ניתן לראות (גם) כעם. זוהי קבוצה שונה (חופפת חלקית) מאשר הקבוצה של אזרחי מדינת ישראל. העם היהודי נפוץ ברחבי העולם, ובעקבות תנועות הגירה שונות, חלק מהיהודים הגיעו לישראל, ואחרים למקומות אחרים בעולם. למעלה ממחצית מיהודי העולם חיים בקהילות התפוצות, ויש חיים יהודים עם מאפיינים שונים משלנו.
2. **מה אני רוצה שהמשתתף ירגיש?** אני מרגיש שאני שייך למשהו גדול יותר מעצמי - לסיפור של העם היהודי. זהו מעגל שייכות שיכול להיות לי משמעותי, ושמשקרן אותי לחקור אותו עוד. אני מרגיש חלק משרשרת הדורות שהתחילה לפני, ומרגיש קשור אליהם. כחלק מזה, אני מרגיש קשור ליהודים אחרים, שחיים כיום במקומות אחרים בעולם.
3. **איזו עמדה אני רוצה לטפח אצל המשתתפת?** אני מקבלת את זה שאני ויהודי התפוצות שותפים במעגל זהות שהוא העם היהודי. אני מקבלת את זה שאפשר להיות יהודי גם מחוץ לישראל (אי שלילת הקיום שם). אני מכירה בכך שיתכן שיש בתפוצות חיים (יהודיים) מגוונים, מעניינים ועשירים, ומסקרן אותי ללמוד על כך עוד.

4. איזו התנהגות אני רוצה לטפח אצל המשתתפת? סקרנות כלפי היהודים שאינם כאן < אכפתיות < רצון ללמוד עוד < רצון לפעול.

מהלך הפעילות (90 דק') [במערך זה מוצעות למנחה מגוון פעילויות, שמתוכן ניתן לבחור בהתאם לאופי הקבוצה. לא מומלץ לנסות לדחוס את כל הפעילויות לתוך יחידה בת 90 דק', אלא לבחור חלק, ולתת לכל פעילות את הזמן הראוי בשביל למצות אותה. ניתן למשל לבחור בין חלקים א+ב / חלק ג / חלק ד]

- פתיחה (5 דק')
- חלק א' - למה אני שייך? (10 דק')
- חלק ב' - עם ישראלי ועם יהודי (15 דק')
- חלק ג' – עם, תורה וארץ: משולש הציונות הדתית (25 דק')
- חלק ד' – היכרות עם העם היהודי ופזורותיו
  - רקע (10 דק')
  - כרטיסי דמויות (25 דק') / מפת יהודי העולם + תרגיל איסוף מידע + סרטוני 'דקה של תפוצות' (25 דק')
- חלק ה' - צפייה בסרטון (10 דק')
- סיכום (10 דק')

פתיחה (5 דקות)

המנחה יציג עצמו בקצרה, ומה אנחנו הולכים לעשות היום (ממבט על)

חלק א' - למה אני שייך? (10 דקות)

1. המנחה יבקש מהמשתתפים להציג עצמם דרך קבוצות שאליהן הם שייכים.

2. אפשרות א:

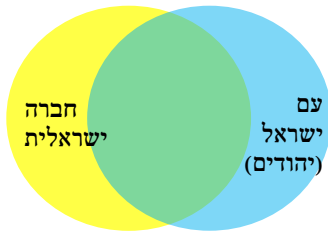
א. תרגיל מהפסיכולוגיה החברתית המכונה TST, 'מבחן עשרים ההיגדים' (20 statements test): המשתתפים לוקחים כלי כתיבה ודף, ומתבקשים להשיב 20 פעמים על השאלה: 'מי אני?'. יש לשים לב לא לתת דוגמאות להמחשה, מכיוון שהן משפיעות על התשובות. ניתן לומר שהתשובות יכולות לנוע בין מילה אחת לבין משפט, ושהן יכולות להתייחס לכל היבט שהוא בחיינו. מומלץ לומר מראש שמי שירצה לשתף לאחר מכן יוכל, אך אין חובה – כך שישבו קודם כל עבור עצמם.

ב. לוקחים בשלוש דקות של שקט לטובת זה. לאחר מכן שואלים קודם כל איך היתה ההתנסות, וכן אם יש שניים-שלושה שרוצים לשתף במעט מתשובותיהם.

- ג. נשים לב: כמה מהתשובות מתייחסות למעגלי שייכות ממשיים (קבוצות שאנו מכירים)?
למערכות יחסים (הורה, ילד, בן/בת-זוג)? כמה מהדברים הם מולדים, וכמה נרכשים?
- ד. המנחה יתייחס למידה שבה המשתתפים ציינו 'יהודי/ה' ו'ישראלי/ת': רבים? מעטים? מי שציינו – ציינו את שניהם? בחלק הבא נעמיק מעט ביחס שבין שתי הגדרות הזהות (או קבוצות ההשתייכות) הללו.

3. אפשרות ב:

- א. סבב פשוט, כל משתתף מציג את עצמו דרך 3 קבוצות/מעגלים שאליהם הוא שייך.
- ב. תיווך של המנחה לחלק הבא: האם המשתתפים ציינו 'יהודי/ה' ו'ישראלי/ת'? בחלק הבא נעמיק מעט ביחס שבין שתי הגדרות הזהות (או קבוצות ההשתייכות) הללו.

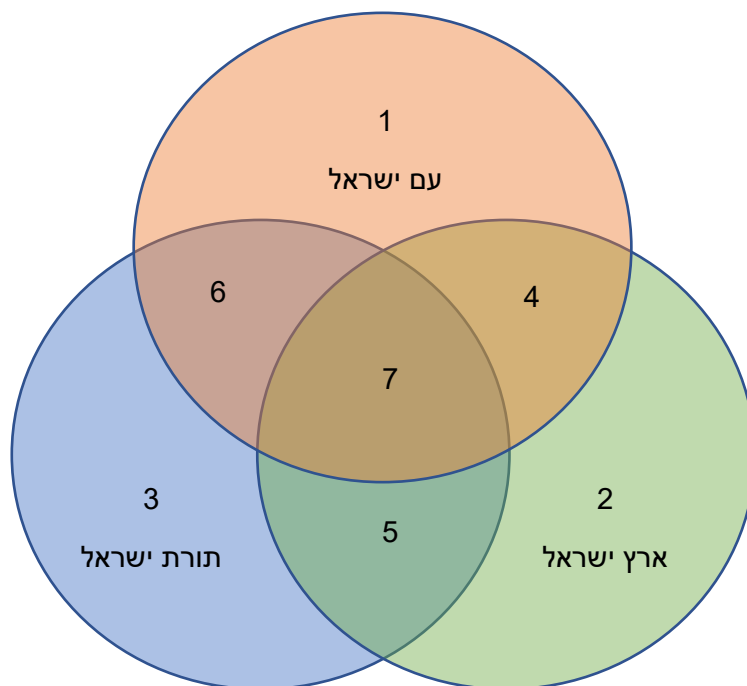
חלק ב' - "עם ישראלי ועם יהודי" (15 דקות)

1. נצייר על הלוח שני מעגלים חותכים. האחד הוא 'עם ישראלי' (יהודים) והשני הוא 'החברה הישראלית'.
2. שאלות לדיון:
- א. מהחיתוך נוצרים שלושה מרחבים: יהודי-לא-ישראלי [יהדות התפוצות], יהודי-ישראלי, ישראלי-לא-יהודי. תנו דוגמה למישהו שאתם מכירים שנמצא בכל אחת משלוש האפשרויות.
- ב. איפה אתם ממוקמים בתרשים? ומהו היחס שלכם לכל אחד משני המעגלים בזהות שלכם?
- ג. מהו היחס שלי כלפי ישראלים-לא-יהודים, וכלפי יהודים-לא-ישראליים? נתייחס לדוגמאות הקונקרטיות של אנשים שהועלו קודם לכן (סעיף א').

חלק ג' – עם, תורה וארץ: מה קורה כשערכים מתנגשים? [25 דק']

1. בחלק זה נדבר על משולש הערכים המקובל בשיח של הציונות הדתית: עם ישראל, ארץ ישראל, תורת ישראל.
2. נשאל את המשתתפים מה המובן של כל אחד מהמושגים/המעגלים עבורם, כדי שתהיה הבנה מוסכמת בכיתה לגביהם.
- א. בפרט: כאשר אנחנו מדברים על עם ישראל, האם מדובר בעצם ההשתייכות לעם היהודי – או בנוסף לזה בפעולה **למען** העם היהודי?
- ב. וכן: כאשר מדברים על א"י, האם מדובר בחיים בא"י, ו/או בפעולה **למען** א"י? (למשל: האם ישנו אדם שחי בא"י אבל נתפס כמי שאינו פועל **למענה**? ולחילופין, האם אדם יכול לחיות מחוץ לא"י אבל לפעול למענה?)

- ג. (מרכיב תורת ישראל פחות קריטי ליחידה הזו. אפשר לשאול על היחס בין לימוד התורה לבין קיום ההלכה, וכו'. אבל עדיף שלא להיכנס לשם, כדי לא להסיט את הדיון)
- ד. הצעת הגדרות עבודה לצורך הדיון: כל אחד משלושת המרכיבים הללו מתייחס **לפעולה אקטיבית** של אדם למען אותו מרכיב. הדיון כולו מתייחס רק ליהודים. (לשאלת יחסו כלפי ישראלים לא-יהודים התייחסנו בחלק ב' של הפעילות, במעגלים של 'יהודי' ו'ישראלי').
3. נשאל: האם כל אדם פועל למען כל שלושת המרכיבים? ובאותה מידה?
4. פעמים רבות בחיינו אנו מתמודדים עם דילמות ערכיות, הנבעות ממתח בין ערכים שונים שבהם אנו מאמינים. תנו דוגמות למתחים אפשריים בין שלושת הערכים – תורת ישראל, ארץ ישראל, עם ישראל.
- א. הערה כללית למנחה: משתתפים יוכלו לטעון שכל פעולה למען עם ישראל או למען א"י עולה בקנה אחד עם תורת ישראל, ולמשל לעזור ליהודים זה בבחינת 'ואהבת לרעך כמוך', או 'לא תעמוד על דם רעך', או 'כל ישראל ערבים זה בזה' וכו'; וכן שפעולה למען א"י היא גם פעולה למען עם ישראל, לפחות לפי נשמתה הפנימית של האומה. אך לשם הדיון, מוצע להצביע על המקומות שבהם בכל זאת אין חפיפה ביניהם, ואולי אף יש מתח ביניהם. לדוגמה: דילמה אם לאכול בביתו של יהודי אחר כשאיננו בטוחים לגבי מידת הכשרות, מבטאת מתח בין מחויבות לתורת ישראל לבין מחויבות לעם ישראל. וכו']
5. נשרטט על בריסטול או על לוח את שלושת המעגלים בצורה הבאה, המציגה חפיפה אפשרית אך לא הכרחית של כל אחד עם האחרים.

6. בעזרת התרשים, נבחן יותר לעומק כיצד נראית פעולה שלנו למען הערכים הללו, וניתן דוגמאות מוחשיות מחיינו או מחיי הסובבים אותנו (המיספור חופף לשטחים בתרשים):

1. אילו דוגמאות אתן מכירות לדאגה ל"עם ישראל" בנפרד מהדאגה לא"י או לתורת ישראל? **אילו קבוצות יהודים יכולות להיות יעד לאותה פעילות שלנו?** [למשל: סיוע ליהודים באשר הם, גם אם אינם תומכים בארץ/בתורה]
2. אילו דוגמאות אתם מכירים לדאגה לא"י בנפרד מהדאגה לעם או לתורה? [ראו הערה כללית לעיל בסעיף 4. אפשר למשל לקחת כדוגמה את ההיתר לנטוע בשנת שמיטה, שנתן הרב דוב ליאור בשנת 2022. וכמובן, שווה לזכור שחלק מהחרדים סבורים שההתיישבות הציונית כולה מנוגדת לרצון ה'.]
3. אילו דוגמאות אתם מכירים לפעילות למען תורת ישראל בנפרד מהדאגה לעם או לארץ? [דוגמאות מהעולם החרדי למשל]
4. איזה סוג פעילות נמצא בחפיפה בין דאגה לעם ולארץ (אך לא בהכרח לתורה)?
5. איזה סוג פעילות נמצא בחפיפה בין דאגה לארץ ולתורה (אך לא בהכרח לעם)? [אם מפרשים את 'העם' כמתבטא למשל בשלטון, או בדעת הקהל – אז לדוגמה פעולות התיישבות המנוגדות לחוק ולשלטון]
6. איזה סוג פעילות נמצא בחפיפה בין דאגה לתורה ולעם (אך לא בהכרח לארץ)? [פעולות בעולם הדתי בתפוצות]
7. ולבסוף, אילו פעילויות מבטאות דאגה לכל שלושת המרכיבים?
7. דיון
- א. לכאורה המשבצת הציונית הדתית המובהקת היא זו הכוללת מחויבות לשלוש המעגלים, אבל דווקא משום כך נשאל: על מי אנחנו חושבים כשאנחנו אומרים 'אנחנו'? מי נכלל בתוך המרחב החברתי שלי?
- ב. האם ובאיזו מידה יש לי קשר ומחויבות כלפי מי שממוקם במעגלים החיצוניים ומחויב לערך אחד בלבד מתוך השלושה?
- ג. אל מי אני מרגיש/ה יותר קרוב/מחויב/ת?
8. סיכום החלק ומעבר לחלק הבא:
- א. התרגיל והדיון המחישו כיצד לעתים אנו עשויים לבטא מחויבות לעם ישראל באשר הוא, גם אם הדבר אינו בהכרח עולה בקנה אחד עם פעילות למען א"י או למען תורת ישראל. כלומר, גם כאשר מדובר בקבוצות בעם ישראל שאינן שותפות לעמדותיי לגבי א"י או תורת ישראל.
- ב. בחלק הבא נרצה להעמיק מעט יותר בהבנה מיהו ומהו העם הזה לחלקיו השונים.

חלק ד' – היכרות עם העם היהודי לפזורתי

תיווך של המנחה כלפי הקבוצה:

בחלקים הקודמים (ב'ג') דיברנו על כך שאנחנו חלק מהעם היהודי, וש אחד מערכינו הוא לפעול למענו. אפשר עכשיו לשאול על כך המון שאלות: מיהו בעצם העם הזה? מאיפה הוא בא, מה היה בעבר שלו? מי שייך אליו היום ואיפה הם נמצאים?

כעת נרצה להעמיק קצת יותר במה זה אומר עבורנו, ובמיוחד בהיבט אחד מסוים: באופן מעניין, בערך חצי מהעם היהודי חי מחוץ לישראל. איך זה קרה? ומה זה אומר להיות יהודי מחוץ לישראל? בחלק הקרוב נרצה להביט בקצרה על הרקע לפיזור זה, ובפעילות שאחריו, להכיר מעט את תנאי חייהם של יהודי התפוצות.

1. רקע לפיזור היהודי (5–10 דק')

אפשרות א: להקריא רקע קצר - העם היהודי נע ונד לאורך ההיסטוריה. מארץ כנען אל גלות במצרים. מתקופת המדבר אל ארץ ישראל ומשם אל פריחה שבסופה חורבן בית המקדש, גלות נוספת, תקומה, בית מקדש שני, עוד חורבן ועוד גלות, מעגל של נדודים, היסטוריה שיצרה עם המחולק על פני הגלובוס במספר רב של מדינות ומוקדים. ב-1948, ערב הקמת המדינה, חיו בישראל פחות מ-5% מהיהודים בעולם. היום כ-45% מהיהודים בעולם חיים בישראל ועל כן קיימות ברחבי העולם קהילות יהודיות מגוונות, מיוחדות, מלאות במסורות מיוחדות ומורשת ארוכת שנים.

אפשרות ב: להקרין סרטון "[קיצור תולדות העם היהודי](#)" של בית התפוצות (5:30 דק'). {ההתחלה זה המקרא, דקה 2:30 גלות רומי; מדקה 3:18 מדברים על תור הזהב, גירוש ספרד, והעת החדשה; מדקה 4:45 גלי ההגירה אחרי מלחמת העולם השנייה. הסיכום: "מה שמביא אותנו אל ההווה, שבו שני המרכזים היהודיים הגדולים הם בישראל ובצפון אמריקה, לצד קהילות משגשגות רבות בכל רחבי העולם."}

אפשרות ג, למתקדמים: להקרין סרטון "[דמוגרפיית העם היהודי בתפוצות מאז חורבן בית שני ועד ימינו](#)" של משרד התפוצות. (1:20 דק'). אם מקרינים: צריך לעצור מדי כמה שניות להתעכב על התחנה המתוארת, ולהבין את השינוי בדמוגרפיה.

אפשרות ד: "הים אינו גבול עמנו": נעיין בציטוט מנאומו של מנחם בגין (שהובא בעיתון 'המשקיף' מיום 6 באוגוסט 1948):

"חומת העיר העתיקה אינה גבולה של ירושלים,

הירדן אינו גבול ארצנו,

והים אינו גבול עמנו.

קשר אחיד יש בין ירושלים החדשה והעתיקה,

בין הגלעד והשומרון,

בין פיזורי ישראל ומדינת ישראל"

- כשבגין מכריז "הים אינו גבול עמנו" – נגד איזו עמדה הוא יוצא לדעתכם?
 - מה הוא חושש שאנו עשויים לאבד עם הקמת מדינת ישראל כפי שהוגדרו גבולותיה באותה עת?
 - 74 שנים לאחר מכן - מה איבדנו ומה הצלחנו לשמר?

2. "אני רוצה להציג לכם את..." (25 דקות) – בהיעדר כרטיסיות דמות, החלופה היא מפת יהודי העולם

+ סרטוני תפוצות

- א. המנחה יחלק את הקבוצה ל-4-5 קבוצות כמספר הערכות.
 ב. כל קבוצה מקבלת כעת מעטפה ובה סיפור חיים של צעיר יהודי בגילכם שחי מחוץ לישראל.
 ג. כל קבוצה מתבקשת להציג בצורה מעניינת ויצירתית את הסיפור של אותו צעיר. בנוסף, יהיה עליכם להציג 3-4 שאלות שברצונכם לשאול את אותו צעיר לאור מה שהוא מספר על עצמו.
 ד. אחרי כ-10 דקות נתכנס כקבוצה לצפות בפרזנטציות של כל קבוצה וקבוצה.
 ה. נבקש מנציג אחד או שניים, מכל הקבוצה, להציג בפנינו את התוצרים שלהם + מהן השאלות שהקבוצה היתה רוצה לשאול את הצעיר?
 ו. המנחה יציע - האם המשתתפים מעוניינים לשאול את אחת הקבוצות שאלה על הדמות שלה?

3. עבודה עם מפות 'יהודי העולם' וסרטונים (25 דקות)

- א. נקרין את 'מפת יהודי העולם' של משרד התפוצות ונמין את המשתתפים לסרוק קוד QR ולפתוח בטלפון שלהם את [קובץ ה-PDF של המפה](#). נסביר - לפניכם מפת יהודי העולם של משרד התפוצות המבוססת על נתוני 'הדמוגרף של העם היהודי' פרופ' סרג'ו דלה-פרגולה.
 ב. נקרין גם את [מפת 50 הקהילות היהודיות של ארצות הברית](#) האינטראקטיבית, שערכה קרן רודמן. המשתתפים יוכלו גם לפתוח אצלם במכשירים הניידים. נסביר: זוהי מפה מפורטת יותר, של הקהילות היהודיות השונות בתוך ארה"ב, שמהווה את הריכוז הגדול ביותר של יהודים כיום מחוץ לישראל.

- ג. נצפה יחד בסרטוני משרד התפוצות - "דקה של תפוצות" (באורך דקה כל אחד) אודות חייהם של יהודים שונים ברחבי העולם.

1. [ארה"ב](#)

2. [בחול](#)

3. [ספר](#)

4. [אוסטריה](#)

ד. נשאל על הסרטונים:

1. האם במשהו בחייו של אותו יהודי הפתיע אותי?
  2. האם הדובר מדבר על אתגרים כל שהם המעסיקים אותו בחייו?
  3. האם אתם מוצאים משהו במשותף עם הדובר?
- ה. עליכם לבחור קהילה יהודית אחת בעולם שמעניינת אתכם ולחפש אודותיה בגוגל 1-3 עובדות אותן תרצו לשתף איתנו. תוכלו לכתוב בגוגל את המילה 'יהדות' ואז את שם המדינה הרלוונטית. (למנחה: לודא שלא כולם מתרכזים בארה"ב)
- ו. לאחר 5-6 דקות נבקש להתחיל סבב שיתופים (לא חייבים לשמוע מכולם). בשיתוף להקפיד להגיד את שם המדינה, כמה יהודים חיים שם ומהן העובדות שעלו בחיפוש.

חלק ה' – האם יש סיפור משותף? (10 דקות)

צפייה בסרטון: [אתם חלק מהסיפור](#) / אנו (4 דק')

1. לפי הסרטון, מה משותף לכל המשתתפים בו?
2. האם אכן נראה בעיניכם שכל אלה שייכים לאותו עם? איך זה מסתדר עם המראה השונה של חלקם? האם אתם חלק מאותו עם לדעתכם?
3. על איזה מהסיפורים בסרטון הייתן רוצות לשמוע עוד? את מי מהם הייתם רוצים להכיר?

סיכום (10 דק')

1. חזרה תמציתית על מה שעשינו
2. סבב של מה לקחתי – תובנה / חוויה / שאלה.
3. המנחה יציע אפשרויות להיות מעורב בתחום הקשר עם יהודי העולם ולהרחיב את הידיעה דרך הנספח של "עבשיו לאן?".